

СИЛА И ЖИВОТЪ

БЕСЪДИ ДЪРЖАНИ ОТЪ ДЖНОВЪ

ВТОРА СЕРИЯ

VIII.

СВОБОДА НА ДУХА.

IX.

БОЖЕСТВЕНИЯТЪ ПРОМИСЪЛЪ.

(ПО СЪЕНЪГРАФСКИ БЪЛЪЖКИ)

СОФИЯ — 1917.

Свобода на Духа.

„Дѣто е Духътъ Господень, тамъ е свобода“.*)

И тъй, условие за свободата е Духътъ. Подъ думата „свобода“ разбираме единъ свободенъ животъ, разбираме вътрѣшния смисълъ на нѣщата, тѣхнитѣ отношения — отношенията на мислитѣ, желанията и волевитѣ побуждения, които се проявяватъ въ свѣта. Дѣто има жива душа, тамъ има и дѣижение, което пъкъ е резултатъ на волята. Но това движение може да върви въ опредѣлена посока, а може да върви и въ разни посоки. Въ Новия Завѣтъ се говори: „Дѣто е Духътъ Господень, тамъ е свобода“, и на друго мѣсто: „Синъ Божи ще ви освободи“. Синътъ и Духътъ сж едно и сѣщо нѣщо; Синътъ е проявление на Бащата и Майката; интелигентността на Сина е изразъ на интелигентността на Бащата и Майката, както слънчевата свѣтлина е изразъ на вътрѣшното състояние на слънцето: по нея познаваме слънцето. Какъ можемъ да познаемъ човѣка? По свѣтлината на неговитѣ мисли, желания и дѣйствия.

Говоря за свободата на Духа, понеже у религиознитѣ хора има една опасностъ: нѣкой, като стане религиозенъ, става дваждъ по-лошъ, отколкото свѣтскитѣ хора. Нѣкой пжтъ мене не ме радва, дѣто хората сж религиозни. Подъ думата „религиозенъ“ разбирамъ човѣкъ, свързанъ за нѣщо, както сж свързани съ вѣже крава, конь и други животни. Свързанъ за кѣщата — и то е религия; свързанъ за нѣкоя политическа партия или за нѣкое философско учение — и то е религия; да, религиозно учение, но какво?

*) II. Коринт., 3: 17.

Коего свързва свободата на човѣка или обществото. Ако си свързанъ съ едно учение, което те понижава, което ти отнема свободата, то е отживѣла религия, старъ мѣхъ, а всички, които търсятъ тази свобода — смисъла на живота, както наричатъ съврѣменнитѣ философи туй висше съзнание, или гражданство, както го наричатъ политическиятъ хора, можете да го наречете още както искате, — иматъ тази разумностъ въ себе си. По какво ще познаятъ, че иматъ Духа? Ако сте хора разумни и ако съ своитѣ мисли, желанія и дѣйствия се отличавате съ силата на своята свобода и всѣкъждѣ, където влѣзете, носите тази благодать.

Подъ думата „свобода“ въ съврѣмения животъ се разбира свѣтлина. Когато пжтвате вечерно врѣме, не сте свободни, както — когато пжтвате денемъ, по простата причина, че пжтътъ ви не е ясенъ. Тѣй и всички религиозни хора, като се заблуждаватъ, иматъ нѣщо смжтно въ своитѣ понятия. Вие не знаете, какъвъ е Богъ и Господъ, а тукашнитѣ царе и управители вие познавате; както тѣ наказватъ, така и Господъ наказва. Отъ туй схващане се раждатъ тия резултати, които виждаме въ свѣта. А отъ това вътрѣшно робство трѣбва да се освободимъ. Какъ ще се освободимъ? Трѣбва да стане коренно промѣнение въ устройството на нашия мозъкъ. Вие още не сте изучили това устройство. Всѣка сутринъ се молите и търсите Господа, викате и казвате, че понѣкога Той не ви слуша. Господъ слуша само ония хора, ушитѣ на които сж отворени; глухитѣ Той не слуша и на тѣхъ не гозори. Трѣбва да имате ухо много деликатно, схватливо, отъ малко нѣщо да разбере, какво ви говори Господъ. Той обича да гледа и слуша хора, които се трудятъ, които не се занимаватъ съ празни работи, защото Той не се занимава съ глупави нѣща.

Прослѣдете съврѣменнитѣ религии и ще забѣлжките, на каква степенъ на развитие тѣ се намиратъ; въ всѣка религия има извѣстни заблуждения. Ще ви кажа кои сж. Като искаме да разберемъ една религия, ние често излизаме отъ едно общество и влизаме въ друго. Единъ момъкъ поискалъ да потропа

на хорото и взелъ на заемъ чужди ботуши; онзи, обаче, който му ги заелъ, му казалъ срѣдъ хорото: „Слушай, по-малко тропай, не ти ги дадохъ да тропашъ силно“. Другъ се приближилъ и му рекълъ: „Защото те засрами този, азъ ще ти дамъ моитѣ ботуши“. И, като почналъ да играе, взелъ да му вика: „Тропай, приятелю, и да ги скжсашъ, други ще ти дамъ“. Да-ли ще каже „тропай“ или „не тропай“, то е все едно — оная човѣкъ не е вече свободенъ. Да-ли малко си тропалъ или много, то е безразлично: щомъ те засрамятъ, отнета ти е свободата. Прочее, нашиятъ умъ трѣбва да бжде освѣтленъ върху истинската свобода.

Христосъ е далъ едно опрѣдѣление на свободата: „Това, което не искашъ да ти правятъ другитѣ, не го прави и ти на тѣхъ“. Това правило трѣбва да бжде вътрѣшенъ нашъ законъ. Трѣбва да говоримъ и вършимъ онова, което дава свобода на другитѣ. Прѣди нѣколко дена дойде при мене една госпожа и ми казва: „Чудя се на съврѣменнитѣ хора: застагатъ да се молятъ, молитвитѣ имъ сж отлични, но, щомъ прѣстанатъ молитвитѣ, почзатъ да се одумватъ: тази видѣла нѣщо, другата не видѣла добръ, на едната това, което видѣла, не било отъ Бога, а отъ дявола, „ти лъжешъ“, „не, ти лъжешъ“; виждаме, че никоя нѣма и не дава на другитѣ свобода. Азъ искамъ да имаме свобода, да служимъ на Господа, не, разбира се, на тѣхния Господъ“. Казахъ на тази госпожа, когато се намѣри пакъ между тѣхъ, да имъ каже това, което на мене каза. Щомъ нѣмате толерантностъ къмъ хората, не имъ давате свобода, вие не разбирате учението на Христа, вие имате карикатурна прѣдстава за него. Изхвърлете тия карикатури отъ васъ, не си прѣдставяйте по тоя начинъ Бога.

Сега, какво нѣщо е религия? Едноврѣменно наука за формитѣ и наука за Божествената Любовь. Ако изучите едната външна форма, а не и вътрѣшното ѣ съдържание, ще се заблудите и ще я промѣните тѣй както оная дама, която всѣкой день мѣнява

костюма си. Като живѣе 50—60 години, може да направи 10 20 костюма отъ разни цвѣтове, да тури разни хубави панделки и копчета, но тия дрехи не сж дамата, формата още не е религия. Тия форми сж, наистина, необходими за религията, както костюмитъ за тѣлото, но тѣ не съставляватъ тѣлото на дамата. Нѣкой близъкъ умре, почватъ хората да казватъ: „Трѣбва да се почерня, не бива да нося бѣла дреха“. Носете такива дрехи, каквито искате, и черни, и бѣли, червени, зелени, сини, пѣстри — всевъзможни, то не е грѣхъ. Само че, когато отидете при нѣкой умрѣлъ, нѣма да носите бѣли дрехи, както, когато улицата е кална, нѣма да обуете бѣли обуца, а такива, каквито изисква сезонътъ. Свѣтскитъ хора сж много умни, тѣ стоятъ въ моитъ очи десетъ пѣти погорѣ отъ много религиозни хора. Чрѣзъ свѣтскитъ хора Господъ е рѣшилъ да оправя свѣта. Политикани и социалисти — тѣ ще оправятъ свѣта, защото тѣ искатъ свобода. Ама ще каже нѣкой: „Какъ тъй, тѣ разрушаватъ“. Когато градите нова кѣща, не разрушавате ли старата? Ако не изхвърлите единъ застарѣлъ вашъ възгледъ, нѣма да поникне въ вашия умъ нова мисль. Нѣкои искатъ да дадатъ наука на хората, какъ да мислятъ само „седемъ ката нагорѣ, седемъ ката надолу“, — наука на „молчатъ неразсуждать“, — което е написано вѣнъ отъ това, то е отъ лукаваго. Въ врѣмето на Моисея, въ Стария Завѣтъ какво бѣше написано? Това е отъ Бога, другото е отъ лукаваго. Други казватъ, че тѣхното е отъ Бога, а онова отъ лукаваго. Това значи да бждешъ „крѣпкъ заднимъ умомъ“. За дадено учение трѣбва да сждимъ по неговитъ резултати: може ли да се приложи въ обществения животъ и да даде добри резултати, то е добро; не може ли, то не е добро. Трѣбва да приложимъ свободата на Духа; задайте си този въпросъ: свободни ли сте, имате ли този Духъ въ себе си? Когато Духътъ дойде, Той ще произведе свѣтлина и въ ума ви и въ сърцето ви. Това е признакътъ. Щомъ почнете да ограничавате духа на човѣка, какъ той трѣбва да мисли, чувствува

и дѣйствава, веднага ще ви остави, както, когато учителътъ дойде въ класъ и иска да прѣдаде урока: ако ученицитъ шумятъ, той си излиза. Тогава ще дойдатъ, разбира се, тѣхнитъ бащи и настойници и ще ги набиятъ, защото не слушатъ учителя. И тъй, Моисей бѣ настойникъ на евреитъ, дойде да ги набие и да ги пита: „Слушате ли вашия учителъ?“ И сега, когато казвате: „Защо ни сполетѣ това наказание“, азъ ви отговарямъ: „Защото не сте слушали Духа, трѣбваше да го слушате“.

Да обяснимъ думата „свобода“. Ако намѣрите вързанъ човѣкъ за рѣцѣтъ и краката и седнете да го утѣшавате: „Добъръ е Господъ, ще те развърже“, когато вие можете да го развържете сами, питамъ: проповѣдвате ли учение на свободата? Не! Извадете ножчето си, разрѣжете връвта и го отгървете. А вие какво правите? Завръзвате го още по-силно, да не избѣга. Трѣбва да се развързватъ хората. И когато Христосъ казва: „Идете и проповѣдвайте“, Той подразбира именно това развързване. И тази свобода трѣбва да бжде чисто вътрѣшна. Всички енервирания и недоразумѣния между хората се дължатъ на липсата на свобода. Ако е работа за енервиране, колко повече трѣбва да се енервира Господъ, Който е създалъ този свѣтъ, и вижда какво върши свѣтътъ. Ако Господъ се гнѣви, то е добрѣ, но, ако азъ се гнѣвя, каква полза? Никаква. Но и Господъ гнѣви ли се? Господъ не се гнѣви. Въ Стария Завѣтъ се казва, наистина, „гнѣвъ Божи“, но това трѣбва да се разбира въ вътрѣшенъ смисль. Че не се гнѣви Господъ, се вижда отъ фразата на Христа: „Защо Ме наричате «учителю благи», благъ е само единъ Богъ“. Който е благъ, не може да се гнѣви. Пророци — хора сж писали, че Господъ се гнѣви; азъ оспорвамъ това; я да ми каже нѣкой, дѣ е казалъ Господъ самъ, че се гнѣви. На едно мѣсто Иеремия казва: „Господи, излѣгалъ Си ме, излѣгахъ се“; какъ ще съгласите това противорѣчие? — Това е заблуждение. Не трѣбва да вкарваме въ ума си такива заблуждения за Господа. Може да признаемъ,

че тѣ сж наши схващания. А правото е да кажемъ: „Дѣто е Духътъ Господенъ, тамъ е свобода“ — това което наистина е казалъ Богъ. Любовта не може да се пробуди безъ свободата; докато човѣкъ е слѣпъ, не може да го обичать. Никой не обича оногова, който мжчи. Това, което носи разрушение, не може да носи свобода. Молимъ се на Господа, и въ молитвата нѣкой отъ насъ сгрѣшилъ, другиятъ го бутне — това не е свобода, това е актьорство. Долу тия маски! Да се смушкватъ, когато стоите прѣдъ Господа, това не е молитва. Човѣкъ, когато се моли, трѣбва да забрави околната срѣда, да се уедини, да влѣзе въ своята тайна стаичка, въ своята душа, нищо външно не трѣбва да го смушчава. Всички вие, които ме слушате тука, не сте свободни: азъ виждамъ, какъ сте вързани за единъ колецъ, други за два, три, десетъ колци. И мога да ви го докажа десетъ пѣти и сега дори, не само теоретически, но и практически.

Понеже се готвите за единъ свѣтъ на свобода — Царството на Христа и Царството Божие е царство на свободата — съ тия стари форми, съ остарѣли мѣхове не можете да влѣзете въ него, едва ще можете да припарите до неговитѣ врата. Не ви сждя, че сте заблудени, но ви показвамъ пѣтя, понеже търсите свободата. Причината на вашето робство не е жената, нито пѣкъ мжжътъ — причината знаемъ — робството дойде, като ядохъ и двамата отъ оная покзрена ябълка.

Ако искаме да разберемъ Христа, нашиятъ духъ трѣбва да бжде свободенъ. Въ еврейския езикъ има двѣ думи: едната „руха“, която показва висшето проявление на Бога, а другата „нефешъ“, която показва нисшето състояние на душата. Вземете едно дѣте, което още не е развито; то почва да плаче и да си криви лицето и съ своя плачъ налага волята си на майка си; най-послѣ майката му даде цицка, и то ѝ казва: „Ето така трѣбва да ме слушашъ“, и майката постоянно изпълнява волята на дѣтето. Това дѣте защо ти е пратено: ти ли да се подчинявашъ или

то? Ако си духъ свободенъ, трѣбва да научишъ отъ ношенията на нѣщата.

Какъ можемъ да добиемъ тази вжтрѣшна свобода? Често и въ молитвитѣ и въ събранията има добра и лоша страна. Когато двама се събиратъ, трѣбва да сж на единъ и сжщъ уровеньъ, за да става обмѣна на магнетически сили; иначе, се раждатъ спорове, понеже въ всички хора духътъ на свободата прѣобладава, и тѣ нѣматъ еднакво възрѣние; затова и въ християнството е даденъ процесътъ на очистването, прѣди да се отиде при Господа. Първото нѣщо е — да се утаите въ себе си. Какъ става това утаяване? Прѣди да се молишъ купно съ хората, моли се самъ, защото, когато влѣзешъ между хората, трѣбва да бждешъ донѣдѣ готовъ. Най-напрѣдъ трѣбва да се молишъ самъ, послѣ съ двама, трима и т. н. И всички трѣбва да съзърцавате. Духътъ ще дойде само да ви даде извѣстни уроци. И когато Божествениятъ Духъ дойде и влѣзе въ двѣ души, веднага ще установи за тѣхъ миръ и разбирање. Когато единъ говори, другъ внимателно ще слуша и ще намира удоволствие въ говора на събесѣдника си. А когато не намира това удоволствие, той си казва: „Твоитѣ глупости ще слушамъ, ти ще ме учишъ! Тамъ не е вече Духътъ, тамъ е дяволътъ. Събирането и моленето — и то не става по заповѣдь, а по разположение на духа: ако духътъ иска, ще се моли, ако не, ще мълчи. И първото нѣщо е — да даваме тази свобода и да имаме търпѣние да слушаме, когато нѣкой говори, като че Господъ говори. Ако влѣзете въ нѣкое религиозно общество и станете по-нервни, нищо не сте спечелили, напротивъ, сте изгубили. Много лѣкари и хора знаятъ, какъ човѣкъ е устроенъ; знаятъ физиологията отлично; знаятъ кои храни сж полезни и кои врѣдителни за хората, а каратъ живота постарому. Казватъ, че пушенето на тютюна е лошо, пѣкъ самитѣ тѣ пушатъ; че пиенето на винце врѣди, а сами пиятъ; че яденето на месо врѣди, пѣкъ сами ядатъ. Иматъ знание, но, когато дойде да го прилагатъ, да градятъ, не вършатъ тоза, което говорятъ и проповѣдватъ.

Дѣ е, тогава, свободата на духа имъ? А Христосъ иска тази свобода. Нѣкои искатъ свободата само за себе си, а другитѣ да имъ се подчиняватъ. Може други отъ страхъ да се подчинятъ, но тамъ нѣма любовъ. Ще приведа за това единъ анекдотъ. Единъ български абаджия нѣкога билъ повиканъ отъ една богата фамилия да скрои и ушие на младоженеца потури и салтамарка; надигналъ своитѣ ножици и напрѣстникъ, взелъ съ себе си слугата си и отишълъ. Било къмъ обѣдъ. Опекли му една кокошка, но майсторътъ, за да изеде цѣлата, казалъ, че слугата му не ялъ кокошка, а ялъ бобъ. Слугата, прѣдъ когото господарътъ казалъ това, рекълъ, че ще си отмъсти. И подиръ обѣдъ казалъ на домакинитѣ насамъ: „Моятъ господаръ по нѣкой пѣтъ е смахнатъ: ако вземе да се обръща насамъ-нататъкъ, да знаете, че е полудѣлъ“. Прѣди да почне господарътъ му работа, той скрива напрѣстника му. По едно врѣме господарътъ му взелъ да се върти, да търси напрѣстника си; домакинитѣ, като видѣли това, нахвърлили се отгорѣ му и го вързали. На отиване слугата се обърналъ къмъ господаря си: „Твоятъ слуга кокошка не яде, бобъ яде, а?“ Не казвайте, че вашиятъ слуга кокошка не яде, защото единъ день, когато почнете да търсите напрѣстника си, ще ви направи да ви вържатъ.

Първото нѣщо въ нашитѣ отношения къмъ другитѣ е взаимно почитание. Забѣлѣзалъ съмъ въ моитѣ наблюдения, че нѣкои искатъ да се учатъ и идватъ първоначално съ страхопочитание, а подиръ почнатъ да говорятъ: „Ние знаемъ повече отъ него“, и се разпуснатъ. Като ония млади булки, които първо стоятъ хрисимо и се срамуватъ; мине ли, обаче, единъ мѣсецъ, отварятъ ей такива уста и развалятъ кѣщата. Въ черкза, докато сѣ булки, стоятъ мирно, но, вѣнчаятъ ли се, като-че добиватъ граждански права и си показватъ истинскитѣ образи. Тѣ втори пѣтъ пакъ ще се омжатъ, но онзи, който еднѣжъ се е оженилъ за тѣхъ, втори пѣтъ нѣма да се ожени. Не трѣбва да огорчаваме Бога съ нарушение на Неговия Духъ

за свободата, и когато нѣкой ни прѣдизвиква. Виждамъ, какви мисли по отражение ставатъ въ мене и въ васъ — цѣлъ тевтеръ кривизни сѣ се образували, както рѣзкитѣ на телеграмитѣ. Колко ваши телеграми има написани — цѣлъ снопъ. Тамъ е показано, колко сте свободни. Единъ день тия телеграми ще се прѣдставятъ на Господа, когато отидете на онзи свѣтъ. Всичко въ свѣта е явно, нищо не може да се скрие прѣдъ Окоето на Господа. И това не ви говоря, за да ви плаща, не! Богъ въ Своето битие е Духъ, Който иска всѣкога да поучава и поправя, а не да наказва и отмъщава Туй, което забѣлѣзваме въ свѣта като страдание и наказание, то е само по отношение на формата. И ако въ това отношение често ни наказва Богъ, то е, за да ни освободи отъ робството. Ако речете да освободите една овца отъ устата на вълка, нѣма ли тя да пострада, докато я извадите?

Свобода, вжтрѣшенъ миръ ще принесатъ спокойствие и радостъ и ще подигнатъ нависоко нашия Духъ.

Сега пакъ върху религията. Тази религия, съ която искаме да служимъ на Бога, въ какво седи? Христосъ казва на едно мѣсто: „Оглѣднѣхъ, и не ми дадохте да ямъ; ожаднѣхъ, и не ме напоихте; страненъ бѣхъ, и не ме прибрахте; голъ бѣхъ, и не ме облѣкохте; боленъ и въ тъмница бѣхъ, и не ме посѣтихте“. (Мат. 25: 42—43). Ето затова ще сѣди Господъ свѣта. Вие може да се молитѣ десетъ пѣти на день, като старитѣ фарисеи по улицитѣ; вие може да заприличате на оная майка, която е била почнала да се моли, че ѝ прѣгорява яденето. Знаете ли какво нѣщо е психическо пьянство? То не е религия. Мома, която често обича да се срѣща съ нѣкой момъкъ, не че печели нѣщо, а усѣща нѣкаква приятностъ, но тази приятностъ, туй гждаличкане не показва, че е божествено настроена. Тя харчи напразно енергия. Когато Богъ се приближи къмъ насъ, ще усѣтимъ, че Неговото дѣйствие е не единъ мигъ, а дълго врѣме. И туй разположение ще го усѣтимъ въ душата — тайно. Когато нѣкои хора се каратъ, азъ отивамъ

при тях, но не имъ казвамъ да млъкнатъ, защото азъ трѣбва първомъ да млъкна: като се каратъ двамата, азъ да отида, нѣма да имъ помогна. Не имъ проповѣдвамъ моралъ, а се спра и се помоля за тяхъ на Господа. Въ Варна прѣди 30—40 години имаше единъ попъ Ганчо, — «орманъ-папазъ» го наричаха, — той често укоряваше ония, които го опопили; вижда, че единъ гагаузинъ бие жена си, взелъ единъ камшикъ и почналъ да бие мъжа, за да отгърве жената, но и двамата, мъжътъ и жената, веднага се нахвърлили върху него, а жената рекла: „Какво право имашъ ти да биешъ мъжа ми, ние сами ще се разправимъ и ще си уредимъ работата“. И сетнѣ попътъ казва: „Що ми трѣбваше да отгървамъ жената отъ мъжа“. И вие, като попъ Ганчо, може да влизате да уреждате хорските работи. Не влизайте. Можете да влѣзете само, когато двамата, мъжътъ и жената, ви повикатъ да ги разправите. Покажете имъ закона за свободата и какъ да уреждатъ отношенията си.

И тъй, религията трѣбва да носи на хората свобода, миръ и радостъ. Ако се подигнатъ старовремнитѣ гонения, свѣтътъ нѣма да се оправя. Колко съмнѣния ще се подигнатъ за външнитѣ форми на религията; ще взематъ да викатъ: „Твоето учение е отъ сатаната“, „ама твоето не е ли отъ дявола?“ Който не е отъ сатаната, трѣбва да служи на човѣчеството безкористно, отъ любовъ къмъ него, и дори да се жертвува за него. Щомъ искате награда, или първо мѣсто, или да оправите свѣта, не изпълнявате закона за свободата, Духътъ не е въ васъ. Трѣбва да бждете послѣдни въ свѣта, за да бждете първи прѣдъ Бога. Станете ли първи въ свѣта, вие сте послѣдни прѣдъ Бога. Това е, което азъ зная. Не искамъ човѣшка слава, прѣдпочитамъ Богъ да мисли добрѣ за мене. Като проповѣдвамъ това, нѣкои отъ васъ не го взематъ за себе си и казватъ: „Азъ не съмъ такъвъ, еди кой-си е такъвъ“ — това е отъ лукаваго. Всѣкой вжтрѣ въ себе си трѣбза да забрави другитѣ какви сж, а да мисли, че той е погрѣшенъ отъ другитѣ. Тоза е празо. Че сте въ туй

положение — не ви сжда, но, понеже искамъ да излѣзете изъ него, посочвамъ ви начинъ, по който можете да излѣзете. Слѣдвайте духа, който е въ васъ: искате свобода, дайте я на другитѣ; искате любовъ и справедливостъ, дайте ги на другитѣ. Подобното подобно привлича — туй е законъ. Ако обичате хората искрено и чистосърдечно, и тѣ ще ви обичатъ; тъй както се огледвате въ вашето огледало, ако сте красивъ, и то ще покаже отсрѣща красиво лице. И когато срѣщнете нѣкого, не му казвайте: „Азъ те обичамъ“, не говорете за любовъ, защото тя се изгубва, тогава въ сжщностъ вие не го обичате. Човѣкъ, който най-много говори за любовъ, най-малко я има. Онзи, който най-много говори за свобода на духа, най-малко я има, и най-малко я дава на другитѣ. Ако моитѣ отношения къмъ васъ не сж каквито трѣбва да бждатъ, не е сладката проповѣдь, която звучи като сладка музика, която ще ги направи такива. Музика, която създава благородни пориви, принася полза; оная, която оставя въ човѣка само едни гждаличкания, не принася никаква полза.

И сега вече да прѣстанатъ между васъ тия търкания на „тѣсни“ и „широки“. „тамъ е Духътъ“, „тамъ не е Духътъ“. Който отъ васъ има Духа на свободата, нему ще дамъ бѣло камъче, дѣто ще напиша името си, и, когато дойде Господъ, ще види написаното. Когато погледна очитѣ ви, зная духа ви: когато Духътъ влѣзе, очитѣ не сж много тъмни, но не сж и много свѣтли. Може нѣкой пжтъ очитѣ да лъщатъ, като на нѣкоя змия, но то е нефешъ, желанието да глътне, да изеде нѣкого. Видѣли сте, какъ вечерно врѣме лъщатъ очитѣ на котката — тя търси мишки. Свѣтлина отъ свѣтлина има разлика. Има свѣтлина, която граби, която убива, а има свѣтлина, която оживотворява. Духътъ е чувствителенъ къмъ слабоститѣ на хората и има свойството да влиза въ ония, които сж въ Пжтя.

Като се съберете пакъ, ще се види отъ телеграмитѣ, да-ли ще има мушкания. Такива молитвени събрания Господъ не иска. За да бждатъ всич-

китѣ молитви приети отъ Господа, ще ви дамъ методъ. Ако срѣщнете една неутѣшена, утечена душа, помолете се на Бога за нея и съ нея; ако срѣщнете бѣденъ, помогнете му. Господъ не иска да се събиратъ богати съ богати, а богати съ сиромаси, учени съ невѣжи. Не е необходимо само да се събирате и да пѣте въ концертъ; идете въ нѣкой концертъ свѣтски — по-добрѣ ще направите. Онази госпожа, за която прѣди малко ви говорихъ, ми каза още, че, като била въ онова молитвено събрание, подиръ половинъ часъ женитѣ почнали да се оглеждатъ и да си шушукатъ: „Тази ни видѣ“; и тя, като забѣлѣжила, че ги стѣснява, излѣзла си. Не казвамъ, че е въ София. Говоримъ, че въ черква и другитѣ хора не се молятъ правилно, — но и ние се молимъ така. Изпждете стария дяволъ, дайте свобода и уважение на другитѣ, молете се тайно въ вашата душа, никой отъ васъ да не говори и одумва другитѣ. Щомъ се събератъ двѣ-три жени, почнатъ да говорятъ за нѣкого. Човѣкъ, който одумва хората, психически не може да се развие. Който има тази слабостъ, да я напусне. Дойде ли въ нѣкой пѣтъ на ума да говорите за нѣкого, спрете се, не пущайте дявола да влѣзе, не му ставайте глашатай. Затворете своя телефонъ и не му прѣдавайте мнѣнията му. Дяволътъ никога не казва добри думи, той говори за хората: ти си вагабонтинъ, крадецъ, блудникъ; подмама ви да му помогнете и си свърши работата, па, когато дойдатъ страданията, чрѣзъ тѣхъ Господъ ви казва: „Други пѣтъ да не слушате дявола“. Гнѣвливостъ, завистъ, умраза, подозрѣние, лъжа, всички отрицателни нѣща въ свѣта — това е свойствено на дявола. Изхвърлете този старъ бѣща навѣнъ и ще бждете свободни, ще бждете съ Господа, Който е всемѣдъръ, добъръ, справедливъ съобразителенъ и любящъ, Който прощава и помага на страждущитѣ и бѣднитѣ. Ако сто пѣти съгрѣшите и се обърнете къмъ Него, Той ще ви прости! Той наказва само дяволитѣ, Той ги е проклелъ и е създалъ за тѣхъ голѣмъ огънь. Тѣй че, който не иска да бжде свър-

занъ съ дяволитѣ, трѣбва да бжде милостивъ и съобразителенъ.

Нека отсега нататъкъ започнемъ да прилагаме Христовото учение — не да се показваме на свѣта, че сме религиозни хора: нека нашата набожностъ да бжде скрита въ насъ, а прѣдъ свѣта нека сме, както красивитѣ дами, които излѣзватъ съ покрито лице да не ги изгори слънцето или да не почернѣятъ отъ праха. Скрийте своята красота вътрѣ, не парадирайте съ нея отвнѣ. Не разправайте, колко сте добри, великодушни, готови за благотворителни дѣла, и че по три пѣти на день се молите, за да не станете посмѣшище на свѣта. И Христосъ казва: „Бждете въ свѣта умни като змиитѣ и незлобиви като гълъбитѣ“. Свѣтскитѣ хора не сж глупави, а умни. По отношение на висшия животъ тѣ сж по-лоши, но по отношение на ума тѣ сж по-умни, ние сме глупави. Дайте имъ примѣръ за нѣкое добро дѣло, за да ви даватъ и тѣ отъ своя умъ. Сега казватъ, че трѣбва да бждемъ прямолинейни, не трѣбва да бждемъ щедри. Че какъ тогава ще оправимъ свѣта? Като ни погледне нѣкой накриво, ние се разгнѣвимъ; ами колко пѣти ние сме погледнали хората накриво — не си даваме смѣтка за това. Господъ не ни е създалъ съ криви очи, а съ прави. Религиозенъ животъ е именно това — да имаме и да даваме свобода на хората, да извиняваме тѣхнитѣ погрѣшки и да търсимъ всѣка възможностъ да се сплотимъ духомъ.

Сега, нека речемъ да приложимъ учението и да го проповѣдваме на другитѣ. Никакво одумване занепрѣдъ. Да се заречемъ прѣзъ цѣла една година да не одумваме. Направете си тевтеръ и кажете: „Днесъ, слава Богу, за никого не съмъ говорилъ“, турете бѣлѣжка 7; щомъ говорите, турете единица и дрѣжете прѣзъ цѣлата година смѣтка, колко седмorkи и колко единици ще си турите, доколко сте успѣли да се сдържате. Гледамъ често нѣкому трепери устата: „И азъ да кажа нѣщо“, „и азъ имамъ думата“, „и азъ знамъ нѣщо“: започва да говори, започватъ и други, и туку вижъ, че нѣкой стане прѣдметъ на одумване.

Утрѣ пакъ ще започнатъ сжщото нѣщо. Когато нѣкой момѣкъ приближава да се жени, залюбзатъ го много моми и всички го хвалятъ и се надпрѣварватъ, коя да му припише повече качества: „Баща му, майка му благородни, фамилията имъ много благородна“. Избере ли той вече нѣкоя за жена, всички, които сж го дотогава хвалили, започватъ: „Той е дивакъ, глупакъ, простакъ“. Когато и тѣ трѣбва да кажатъ: „Много добрѣ е направилъ, че е избралъ мома измежду насъ“, ние се радваме». Знаете ли вие, на какво прилича това? Азъ съмъ привеждалъ и други пѣтъ една случка за посрѣщането на единъ князь въ единъ голѣмъ европейски градъ: отъ избранитѣ 12 най-красиви жени, които били поканени да гласуватъ, коя да поднесе букетъ на княза, всѣка пуснала бюлетина за себе си. Сега, и вие въ това движение гледате още не напълно подготвени, кой да даде букетъ на Христа — всѣки казва: „Азъ“. Не гласувайте за за себе си. И безъ да гласувате, Христосъ знае, кои заслужватъ. Това е Христовото учение: да бждемъ съобразителни, да не говоримъ за другитѣ това, което можемъ да знемъ за тѣхъ. Окултиститѣ казватъ: „Ако искашъ да бждешъ силенъ, не говори за хората, защото въ момента, когато започнешъ да говоришъ, влизашъ въ свръзка съ неговия духъ и се заразявашъ съ лоши мисли“. По-добрѣ е да мислите добро за хората, отколкото лошо, защото, инакъ, себе си поврѣждате. Онзи, когото одумвате, психологически се ползува. На-ли Господъ казва: „Като си богатъ, дай отъ своето; колко имашъ печалба?“ — „Десетъ хиляди“. — „Дай половината“. Когато говоримъ добро за нѣкой човѣкъ, Господъ него хване и му рече: „Колко спечели?“ — „20“. — „Дай половината на оня, който мисли добро за тебе“. Когато говоримъ добро за другитѣ хора, ние печелимъ, а когато говоримъ лошо за хората, тѣ печелятъ. Такъвъ е законътъ. Ако съзнателно го правите тѣ да печелятъ, ще се радвамъ на туй ваше самоотричане. Но тогава пѣкъ не се оплаквайте. На-ли сте велики духове? Ако нѣкоя отъ вашитѣ сестри има нѣкой неджгъ, мо-

лете се десетъ пѣти да се отгърве тя отъ него, и тогава идете и ъ кажете благо: »Въ тебе, сестро, има единъ порокъ, но да не ми се сърдишъ, дѣто ти казвамъ“. Тогава ще бждете благословена.

Та, изпждете отъ васъ сега този дяволъ — одумването. Господъ рѣшилъ тая година дяволи да врѣзва. И никой да не се сърди, когато бжде свѣрзанъ. Ще го впрегнатъ на работа. Както на земледѣлеца му трѣбватъ волове, за да оре, така и дяволитѣ сж потрѣбни за работа. Или ние ще бждемъ впрегнати, или тѣ. За да ги впрегнете, трѣбва Духътъ да бжде въ васъ, трѣбва да бждете силни и мощни, Азъ пакъ ще говоря върху този въпросъ за свободата на духа. Сега ще направя единъ малѣкъ опитъ, да видя, колко сте използвали днешната ми бесѣда. Религиозната свобода трѣбва да бжде абсолютна: Богъ е Богъ на любовта, на свободата. Тогава всѣкой отъ насъ ще намѣри своето мѣсто. И когато оре, и когато копае, и когато върши каквато и да е работа, ще я върши съ благодарностъ. Такъвъ трѣбва да бжде животътъ на земята споредъ свободата на Духа, споредъ свободата, съ която се е отличавалъ и Сократъ. Той бѣше послѣденъ човѣкъ, но много царе се забравиха, а неговото име остана. Човѣкъ може да заема много високи длѣжности и пакъ да не бжде благосденъ. Духътъ изисква да бждемъ и като царе и като послѣдни хора еднакво свободни. Го е учението на Христа, което проповѣдвамъ, — да имате и да давате свобода, да имате и да давате свобода и пакъ да имате и да давате свобода: и умствена, и сърдечна, и религиозна, и гражданска, и домашна — свобода назѣкждѣ.

(Бесѣда, държана на 23. августъ 1915 г.).

Божествениятъ Промисълъ.

„Но и космитъ на главата ви
всичкитъ сж изброени. И така,
не бойте се : вие сте отъ много
врабчета по-добри“.*)

Съврѣменнитъ хора трѣбва съ много аргументи, факти и логически заключения да убѣждавашъ, че има Божественъ Промисълъ, Който чрѣзъ извѣстни закони направлява човѣшкия животъ. Всички мисли, желания и дѣйствия се опрѣдѣлятъ отъ извѣстни закони. По нѣкой пжтъ на туй, което се случва въ живота, което е странно за насъ, ние даваме криво тълкуване и вслѣдствие на това сме си образували съ течение на врѣмето и въ редъ поколѣния една чудновата философия, че всичко въ свѣта било произволно, т. е. че нѣмало редъ, поредъкъ, че правото било на силния, на умния, на хитрия и т. н. Има ли нужда да доказвамъ, че това е голѣмо заблуждение?

Като наблюдаваме живота на Христа, виждаме, че Христосъ всѣкога е обръщаль внимание върху малкитъ нѣща. Той казва направо на ученицитъ Си: «Не бойте се : вашиятъ жизогъ е осигуренъ», и имъ привежда примѣръ, че отъ петътъ врабчета нито едно не пада на земята безъ волята на Отца. Защо Христосъ не е взелъ едно врабче, а е взелъ числото петъ? Тукъ има единъ законъ, и всѣки, който се намира въ този законъ на числото петъ, той не пада безъ волята на Отца. Съ второто сравнение Христосъ ни казва: «Вие сте осигурени, космитъ на главата ви всичкитъ сж изброени», — и спира тамъ. Може да си кажемъ: «Каква важность има, че нашитъ косми сж били изброени?» Именно, тамъ е важното. За да бждатъ прѣброени тия косми отъ Господа, да ги държи Той въ Своята смѣтка, тѣ трѣбва въ себе си

*) Ев. Лука, 12: 7.

да иматъ нѣкакво значение. А знаете ли колко сж тия косми на главата? Мнозина сж ги прѣброявали. Нѣкои хора иматъ 250 хиляди, други 320 хиляди косъма. И за всички тия косми се държи смѣтка отъ Господа, както единъ градинарь държи смѣтка за своитѣ плодни дървета — туря на всѣко дръвче нумеръ. Ние можемъ да изтрѣгнемъ единъ косъмъ отъ главата си и да го хвърлимъ, но този косъмъ извършва извѣстна служба, много голѣма длъжностъ на главата ни. Ако сега се впусна да ви разпирямъ за значението на космитѣ, азъ ще се отвлѣка отъ въпроса, но ще дойда на сравнението съ врабчетата, което подразумѣва, че нашиятъ духовенъ животъ е подъ закрилата на Божествения Промисълъ; па и сравнението съ космитѣ на главата подразумѣва, отъ своя страна, че и физическиятъ ни животъ е тѣй сжщо подъ закрилата на сжщия Божественъ Промисълъ. Необходимо е да се създаде въ насъ вѣра въ този Промисълъ, защото, само когато вѣрваме въ Него, ние можемъ да се развиваме правилно. Всѣко съмнѣние, което прониква въ умоветѣ ни и въ сърцата ни, че въ свѣта нѣмало Промисълъ, ни отдалечава отъ правилното разбиране реда на нѣщата и ни кара да се стараемъ да си създадемъ другъ редъ и други правила, съобразно съ нашитѣ възгледи. Мжжъ и жена, като се оженятъ, мислятъ, че Господъ имъ е турилъ властъ; мжжтъ казва: «Ти при майка си си живѣла така, но сега въ моята кжца влизашъ подъ новъ законъ. Азъ съмъ малко сприхавъ, честолюбивъ, лесно се докачамъ — да се пазишъ, защото, ако ме обидишъ, ще приложя този строгъ законъ». Жената пъкъ казва на мжжа си: «Азъ съмъ много чувствителна, деликатна, на работа не съмъ научена, да ме не карашъ на тежка работа; ако прѣстжпишъ този законъ, работитѣ веднага ще се измѣнятъ». Както виждате, всички хора си приготвятъ свои закони. Но какво става въ края на крайщата? Скарватъ се и двамата. Защо? Защото положението, което тѣ сж завзели, е фалшизо въ самитѣ основи. Истинската добра женитба не е нѣщо, което

е направено на земята. Три вида женитби има: едни, които се извършватъ на Небето, други — на земята, а трети — въ ада; едни извършени отъ Бога, други — отъ хората, а трети — отъ дязола. Когато встжпите въ бракъ, установенъ отъ Бога, той ще донесе любовъ, миръ и радостъ въ дома ви; между мжжа и жената ще има съгласие винаги; лоша дума нѣма да се чуе; тѣ ще прѣкаратъ блаженъ животъ. Когато ви съединятъ хората, то ще бжде само да се усъвършенствувате: ще има между васъ търкане, за да се изгладите, защото два остри камъка брашно не мелятъ. Тази женитба не е Божие творение, а човѣшко; споредъ вашия умъ ще бжде и работата ви. Когато Господъ прави една работа, като всемждъръ, всичко добръ нарежда; когато хората уреждатъ нѣщо, ще го наредятъ дотолкова, че все да има търкане, което е необходимо за самоусъвършенствуването, за изглаждането на характера. Когато пъкъ дяволтъ ви жени, тогава въ кжци сигурно ще има раздоръ, развратъ — всичко лошо. Въ всѣки домъ, дѣто има такъвъ животъ, женитбата е станала отъ дявола. Прочее, дайте на всѣко нѣщо неговото точно опрѣдѣление и не смѣсвайте Божиитѣ дѣйствиа съ човѣшкитѣ, нито пъкъ съ дяволскитѣ.

За да можемъ да мислимъ правилно и логически, ние трѣбва да разбираме източника на нѣщата. Ако има нѣщо разумно въ днешнитѣ науки, то е това, дѣто тѣ установяватъ, че въ свѣта сжществуватъ извѣстни закони, които регулиратъ отношенията на нѣщата, на елементитѣ, на тѣлата; имаме установени закони на физиката, на химията, на човѣшката душа, които закони урегулирватъ отношенията на нѣщата. И никой не може да прѣстжпи тия закони, безъ да понесе послѣдствията въ единъ или другъ смисълъ. И така, има три вида хора: едни, които схващатъ нѣщата по божественому, други — по човѣшки и трети — по дяволски; пързото положение е, когато схващаме нѣщата, както сж отредени въ началото отъ Господа; второто е, когато човѣкъ мисли, че Господъ не се мѣси въ всички нѣща и че ние трѣбва

да се намѣсимъ да поизгладимъ тия нѣща; когато Господъ направи една работа, ние казваме: «Господъ не е могълъ да я доправи; чакай да я корегираме»; третото положение е, когато всѣки самъ иска да стане Господъ. Прѣди хиляди години хората сж схващали нѣщата по божественому, но въ упадѣка си тѣ сж изгубили това схващане. Па и вие, когато сте въ добро настроение, въ душата си вѣрвате въ Бога; вързятъ ли работитѣ ви добръ, казвате: «Слава Богу, Господъ се грижи за насъ»; но, щомъ дойде нещастие, казвате: «Господъ ни забрави». На какво основание твърдите, че Господъ ви е забравилъ, че Той е причината на вашитѣ страдания? Господъ казва: «Понеже вие ме забравяте, и Азъ ще ви забравя». Ако вие се отдалечите отъ Него, и Той ще се отдалечи отъ васъ. Нѣкои мислятъ, че Богъ, Който е неизмѣненъ, постояненъ въ Своята любовъ, когато почнатъ да се отдалечаватъ отъ Него, Той ще трѣбва и тогава да трѣгне подиръ тѣхъ, като майка подиръ своето дѣте, и да вика: «Чакай, синко, не се отдалечавай отъ Мене». Не! Господъ седи на Своего мѣсто, и, когато вие казвате: «Господъ се отдалечи отъ мене», азъ разбирамъ, че вие сте се отдалечили отъ Него, а не Той отъ васъ. Пжтьтъ на движението на нѣкои хора около Господа е правиленъ, съ незначителни измѣнения: малко се поотдалечи отъ Него, но пакъ се приближи, както е пжтьтъ на земята около слънцето; на други, обаче, пжтьтъ е, като на нѣкоя блуждающа комета: нѣкой пжтъ се приближи твърдѣ много до слънцето, а послѣ съ вѣкове не се приближава. Така и вие, като се отдалечите отъ Господа, казвате: «Забрави ни Господъ». Азъ ви казвамъ: слѣдъ 75 години, като се приближите къмъ Него, подобно на Халеевата комета, Господъ пакъ ще Си спомни за васъ: зависи отъ орбитата, по която вие се движите около Господа — като приближи пжтьтъ ви до Него, Той пакъ ще Си спомни за васъ. И сега всички вие се движите по извѣстенъ пжтъ, но вие не можете да ме разберете еднакво — защо? — защото всички вие не се движите въ една и сжща орбита.

И азъ не ви осждамъ: азъ гледамъ на нѣщата много обективно, философски. Но ще възразите: «Такъвъ е пжтьтъ ни». Въпросъ е, да-ли пжтьтъ ви е такъвъ или вие сте го направили такъвъ. Азъ ви казвамъ, че не е такъвъ пжтьтъ ви. Между София и Варна има желѣзенъ пжтъ, който постоянно се разваля и поглъща голѣми разноси; този пжтъ Господъ ли го е направилъ? Ако Господъ бѣше го построилъ, той щѣше да бжде построенъ много умно; но хора сж го направили, и затова сж го направили толкова умно! Ако при постройката на единъ желѣзенъ пжтъ вие постѣпите съобразно съ законитѣ на Божествения Промисълъ, никакви нещастия нѣма да ставатъ. Все пакъ техницитѣ иматъ по-добро схващане за нуждитѣ на постройкитѣ, отколкото вѣрующитѣ християни — за живота; тѣ казватъ: ние трѣбва да прѣсмѣтнемъ математически много добръ желѣзната какви завои и какъвъ наклонъ трѣбва да направимъ по пжтя си, за да се регулира силата на движението, защото, ако не се направи това, ще има катастрофа, а християнитѣ си думатъ: «Господъ е добъръ; Той промишлява за насъ; какъвто наклонъ и да направимъ, все едно е». А, като се катурнатъ колата, казватъ: «Не ни вързятъ работитѣ». Не ще ви вързятъ, разбира се, защото глупаво постѣпате; влакътъ ви се катурва, защото не сте взели въ съображение законитѣ на Божествения Промисълъ при установяване завоитѣ на желѣзнитѣ линии.

Ето защо вие духовнитѣ въ нѣкои случаи ще трѣбва да си събирате опитностъ отъ свѣтскитѣ хора, ученици да имъ станете. Не е срамота да бжде човѣкъ ученикъ. А когато дойде до духовнитѣ работи, непознати на свѣтскитѣ хора, тамъ вече послѣднитѣ трѣбва да бждатъ ваши ученици. Всѣкждѣ не може да бждете учители — нѣкждѣ ще бждете учители, нѣкждѣ ученици.

Божествениятъ Промисълъ е строго опрѣдѣлилъ всички нѣща и явления; нищо не е случайно; всички събития, отъ какъвто характеръ и да сж тѣ, — физи-

чески, психически или обществени — се ръководят и напразляват от едно висше Същество, което бди за тяхния ходъ. Тъй както поставят машинистъ да бди върху машината на трена, защото животътъ на пътниците зависи отъ машиниста, така и нашата земя, която се движи въ пространството, има свой машинистъ, който по нѣкой пътъ туря въ машината повече огънь, по нѣкой пътъ по-малко. Пътътъ и на земята има извѣстни кривини, зазои, земята нѣкой пътъ се приближава до нѣкоя по-голяма планета, която ѝ въздѣйствува. Тѣ сж работи далечни, които въ бъдеще ще изучите и разберете. Но сега за Божественния Промисълъ, Който е необходимъ за васъ, ще ви приведа единъ примѣръ — единъ разказъ, който може да вземете за прѣдисторическа легенда, защото събитията, които се разправятъ въ него, сж неимовѣрни, алегорични. Нѣкои отнасятъ този разказъ къмъ врѣмето на Соломона, но тия нѣща, които се споменаватъ въ разказа, се отнасятъ къмъ много по-ранна епоха. Разправятъ, че нѣкога имало единъ много ученъ и уменъ царь, който разбиралъ езика на всички животни; като събиралъ животнитѣ всѣка година на съборъ, той ги училъ, наставлявалъ ги, и въ края на крайщата заключавалъ своята рѣчь съ думигъ: «Оноза, което Господь е направилъ, никой не може да го развали». Въ единъ отъ съборитѣ присѣдствували два голѣми орла, наречени «рока»; единъ отъ тѣхъ казалъ: «Азъ мога да разваля оноза, що е Господь направилъ». Царьтъ казалъ: «Много добръ, докажи тоза фактически», и разпусналъ събора. Въ сжщата година се замжжила дъщерята на другъ единъ царь, пакъ за царски синъ. Когато ги вѣнчали, и тѣ се връщали отъ храма, радвайки се единъ на другъ, спусналъ се единъ отъ орлитѣ, задигналъ невѣстата, отнесълъ я на единъ далеченъ островъ и я свалилъ въ гнѣздото си на едно голѣмо дърво. Младоженецътъ, останалъ самъ безъ другарка, отчаялъ се и тръгналъ да пѣтува. Качилъ се на единъ корабъ; слѣдъ нѣколко мѣсеца плуване корабътъ се разбилъ, и вълнитѣ изхвърлили отчаяния пътникъ на

сжщия оня островъ, на който била отнесена другарката му. Започналъ той да се оплаква на Господа: «Не стига ли ми, Боже, нещастieto, че изгубихъ жена си, ами сега да бжда изхвърленъ на този пустъ островъ? по-добръ да не бѣхъ се раждалъ!» Жена му, която била въ гнѣздото на сжщото дърво, подъ което младоженецътъ оплаквалъ сждбата си, чула, че плаче човѣкъ, слѣзла и, като видѣла, че е сжщиятъ нейнъ мжжъ, скрива го въ гнѣздото. Като наближило врѣмето за слѣдующия съборъ на животнитѣ, дохождатъ двата орла, вдигатъ гнѣздото съ невѣстата и го занасятъ на събора. Царьтъ започналъ изново своята бесѣда и въ края пакъ заключилъ съ думигъ: «Коего Богъ е направилъ, никой не може да го развали»; тогаза орельтъ се обадилъ пакъ: «Азъ развалихъ едно дѣло на Господа». — «Докажи», му рекълъ царьтъ. Орельтъ, като разправилъ историята на сватбата, царьтъ поискалъ да види невѣстата. Орельтъ извикалъ на невѣстата да излѣзе изъ гнѣздото. Но, когато излѣзла тя, съ нея заедно излѣзълъ и младоженикътъ. Орельтъ, като видѣлъ, че оноза, което Господь направилъ, той не можелъ да развали, прѣсналъ се отъ гнѣвъ. Подъ орела трѣбва да се разбира човѣшкия умъ. Ние казваме по нѣкой пътъ, че можемъ да развалимъ оноза, що Богъ е направилъ, да измѣнимъ формата на нѣщата, но въ края на крайщата нѣщата оставатъ тѣй, както Богъ ги е наредилъ, а ние, като гордѣливия орелъ, въ яда си се пукаме.

Сърѣменнитѣ учители на всѣка крачка казватъ: «Опичайте си ума: съ глупости свѣтътъ не върви». Азъ казвамъ: благодарете на глупавитѣ, защото Господь заради тѣхъ държи свѣта. По-умни духове отъ дяволитѣ въ свѣта нѣма. Влизали ли сте въ тѣхното царство, да видите какъ живѣятъ? Говорите за човѣшка интелигентность, но, ако слѣзете при тия паднали духове, ще намѣрите понятия и за физика, и за химия, и за душевни проявления — много знания да излъжатъ, да измаматъ, да направятъ всичко. Ала тѣхнитѣ знания не може да внесатъ редъ и

поредъкъ въ нѣщата, защото не почиватъ върху ония елементи, които могат да циментиратъ живота. Знанията трѣбва да се циментиратъ чрѣзъ Божествената Любовь. Слѣдователно, когато нѣкой говори за знания и за факти, питамъ: имашъ ли циментъ да циментирашъ тия работи? Ако имашъ този циментъ, дѣйствително имашъ божествени знания; но, ако имашъ голи факти, безъ циментъ, тѣ не може да бждатъ въ услуга. Азъ ви питамъ: ако вие съберете 200 хиляди или милионъ овчи влакна и не знаете какъ да ги съедините, какво ще ви ползуватъ тѣ? Само когато ги изпредете и изтъчете по опрѣдѣленъ начинъ, може да си скроите дрѣхи и да се облѣчете. По сѣщия законъ, когато можемъ да циментираме вжтрѣ въ себе си нашитѣ мисли, нашитѣ желанія чрѣзъ този божественъ циментъ, Божествениятъ Промисълъ, ние ще можемъ да скроимъ дрѣха, съ която да облѣчемъ своята вжтрѣшна голота. Прачее, необходимъ ни е този Промисълъ, за да можемъ да живѣемъ и да се развиваме. И затова Христосъ казва: «Не бойте се» и пита защо петътъ врабчета не падатъ. Вие имате цифрата петъ и другадѣ петъ чувства, петъ прѣста; то е емблемата на човѣка на земята. Числото петъ прѣдставлява човѣка — умния, мждрия човѣкъ — и казва, че този мждъръ човѣкъ не пада дотогава, докогато не сгрѣши. Докато сте умни и изпълнявате волята Божия, вие нѣма да паднете; въ деня, обаче, въ който сгрѣшите, Господъ ще позволи едно отъ тия врабчета да падне на земята, а щомъ падне, ще почнатъ да падатъ и космитѣ ви отъ главата, което ще рече: ще почне да се разрушава вашиятъ животъ.

И тѣй, имайте винаги прѣдъ видъ, че Божиятъ Промисълъ бди върху васъ дотогава, докогато вие вървите неуклонно по Неговитѣ закони; отдалечите ли се отъ Него, вашиятъ животъ почва да се разпада. Обърнете се пакъ къмъ слънцето на този Промисълъ, за да почне растенето наново.

(Бесѣда, държана на 24. май 1915 г.).

